

BESLENME VE DİYETETİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN DİYETİSYENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Nilay COŞKUN*, Aslı İÇİNGİR*, Müge ÜLKER*, Emine AKSOYDAN**

ÖZET

Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi ve Başkent Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümleri öğrencilerinin diyetisyenlik mesleğine ilişkin görüşlerinin saptanması amacıyla planlanıp uygulanmıştır. Hacettepe ve Başkent Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden 19 erkek (%7) ve 253 kız (%93) olmak üzere toplam 272 kişi çalışmaya katılmıştır. Veriler, 19 soruluk anket formu ile yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmış ve SPSS istatistik programı ile değerlendirilmiştir. Çalışmaya katılanların %36.8' i (100 kişi) Başkent Üniversitesi 'nden, %63.2'si (172 kişi) Hacettepe Üniversitesi 'ndendir. Öğrencilerin yaş ortalaması 20.4±1.53 yıldır. Öğrencilerin %83.1' i Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nü isteyerek seçmiştir ve mezuniyet sonrası en fazla özel hastaneler (%66.2), devlet hastaneleri (%30.1), zayıflama merkezlerinde (%23.5) çalışmak istemektedirler. Öğrenciler, bir diyetisyende bulunması gereken özellikleri şu şekilde sıralamışlardır: iletişim yeteneği olan, inandırıcı ve güvenilir %26.8, mesleği ile ilgili kendini geliştirmiş %22.1, sabırlı ve anlayışlı %20.6, zayıf ve sağlıklı %18, cana yakın, mesleğini seven, yardımsever %12.5. Çalışmaya katılan öğrencilerin %45.6'sı Türkiye 'nin en önemli beslenme sorununu bilinçsiz ve dengesiz beslenme ve aşırı fast-food tüketimi olarak belirtirken, %0.4'ü Türkiye 'de beslenme ile ilgili bir sorun olmadığını ifade etmiştir. Ankara 'daki iki üniversitenin Beslenme ve Diyetetik Bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerle görüşülerek gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda, diyetisyenlik mesleğinin kızlar tara-

findan daha çok tercih edilen bir meslek olduğu ve öğrencilerin mezuniyet sonrası çalışma alanları, mesleğin gerektirdiği özellikler gibi konularda yeterli bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: beslenme ve diyetetik bölümü, diyetisyen, öğrenci.

ABSTRACT

Opinions of nutrition and dietetics students about their profession

This study is planned and applied with the aim of finding out opinions of Başkent and Hacettepe University Nutrition and Dietetics students about their profession. Among students studying in the Nutrition and Dietetics Department, 272 students composed of 19 male (7%) and 253 female (93%) students are interviewed. Data is collected with the method of face-to-face interview with a questionnaire of 19 questions and evaluated with SPSS statistics program. 36.8% of students (100 people) participated in this study is studying in Başkent University and 63.2% (172 people) is studying in Hacettepe University. The mean is 20.4±1.53 years. 83.1 % of students choose this department, voluntarily. The distribution of fields that students want to work after graduation is; 66.2% prefer to work in private hospitals, 30.1 % prefer to work in state hospital, 23.5% prefers centers for Slimming Lenters. Students list the characteristic of a dietitian: 26.8% a person with communication skills, 18% healthy and slim, and 22.1% self improving and reliable, 20.6% patient and understanding, 12.5% loving his job and helpful. 45.6% student's involved in this survey state that the most important nutrition problem about Turkey is imbalanced nutrition, over consumption of fast food. Whereas, 0.4% of students

* Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü Son Sınıf Öğrencisi.

** Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü Öğretim Üyesi, Bağlıca Kampüsü, Eskişehir yolu, 20 km. Ankara, aksoydan@baskent.edu.tr

state that there is not any nutritional problem in Turkey. When the findings of this study are examined, girls are more interested in this profession. Students are knowledgeable about postgraduate studies, working fields and what characteristics their profession requires.

Key Words: Department of nutrition and dietetics, dietitian, students.

GİRİŞ

Diyetisyen, beslenme ve diyetetik alanında eğitim almış, yaşam döngüsünün bütün aşamalarında bireylere ve toplumlara besin, beslenme ve diyetetik konularında hizmet sunan, beslenme plan ve politikaları üreten ve eğitim yapan profesyonel kişi olarak tanımlanmaktadır (1,2). International Confederation of Dietetic Associations (ICDA) diyetisyeni "beslenme ve diyetetik alanında yasal olarak kabul edilmiş niteliklere sahip, bireylerin ve grupların, sağlıkta ve hastalıkta, beslenme bilimi ışığında beslenmesi ve eğitimi konusunda uygulamalar yapan kişi" olarak tanımlamaktadır (3). Beslenme ve Diyetetik; besin, beslenme, biyokimya, fizyoloji, yönetim, davranış bilimleri ve sosyal bilimler gibi pek çok alanla işbirliğini gerektiren bir bilim dalıdır ve bu nedenle çalışma alanları da oldukça kapsamlıdır. Eğitim, araştırma, hastane diyetisyenliği, yönetici diyetisyenlik, halk sağlığı diyetisyenliği, besin endüstrisi, özel danışmanlık, sağlık klüpleri, fitness merkezleri, sporcu danışmanlığı, enteral-parenteral beslenme, yaşlı ev bakım hizmetleri, gazete-mecmua yararlılığı, radyo-televizyon programcılığı diyetisyenlerin çalışma alanlarına girmektedir (2). Diyetisyenlik mesleğinin tarihçesine ilişkin ilk bilgilere M.Ö. 2500 yılında Babil'de bulunan taş tabletlerde rastlanmıştır (1). Diyetisyenlik, Birinci Dünya Savaşı sırasında önem kazanmaya başlamış, 1877 yılında Amerikan Tıp Derneği kendisine bağlı bir diyetetik komitesi kurmuştur. 1899 yılında ABD'de diyetisyenin meslek tanımı yapılmıştır ve 1922' de 4 yıllık diyetetik eğitimi başlamıştır. 1962' de Türkiye' de ilk kez beslenme ve diyetetik bölümü açılmıştır (1,2). Yirmi birinci yüzyılda tüm dünya ülkelerinde en sık karşılaşılan sağlık problemleri kronik hastalıklardır.

Kronik hastalıkların ortaya çıkışındaki en önemli faktörler, beslenme ve yaşam biçimidir. Şişmanlık özellikle gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere tüm ülkelerde sağlık harcamalarından en yüksek payı alan, aynı zamanda, hipertansiyon, kalp-damar hastalıkları, diyabet gibi hastalıklara neden olan bir sağlık sorunudur (4,5). Şişmanlık ve neden olduğu hastalıkların sıklığının artışı ile birlikte diyetisyenlik mesleğinin önemi de toplum tarafından daha çok anlaşılınmaya başlanmıştır. Mesleğin önem kazanması ile birlikte bu alanda eğitim almak isteyen öğrencilerin sayısı da gün geçtikçe artmaktadır. Bu araştırma, beslenme ve diyetetik eğitimi alan öğrencilerin diyetisyenlik mesleğine ilişkin düşüncelerinin saptanması amacıyla planlanmış ve uygulanmıştır.

Tablo 1: Öğrencilerin özelliklerine göre dağılımları (n:272).

Özellikler	Sayı	%
Üniversite		
Hacettepe	172	63.2
Başkent	100	36.8
Cinsiyet		
Kız	253	93.0
Erkek	19	7.0
Yaş(yıl)		
18	25	9.2
19	53	19.5
20	72	26.5
21	61	22.4
22	35	12.8
23	19	7.0
24	4	1.5
25	2	0.7
26	1	0.4
X ± SD	20.4 ± 1.52	
Sınıf		
1	104	38.2
2	85	31.3
3	60	22.0
4	23	8.5

YÖNTEM

Tanımlayıcı tipteki bu araştırmanın evrenini 2005-2006 akademik yılı bahar döneminde Hacettepe ve Başkent Üniversiteleri'nin Beslenme ve Diyetetik Bölümleri'nde öğrenim gören 410 öğrenci, örneklemini ise bu öğrenciler-

den görüşmeyi kabul eden 272 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, anket formunda yer alan 19 sorunun öğrencilerle yüz yüze görüşülerek yanıtlanması ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi SPSS 13.0 programı ile yapılmıştır. Analizlerde sıklık ve yüzde dağılımları ile ortalama değerler kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin %63.2'si Hacettepe, %36.8'i Başkent Üniversitesi Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nde öğrenim görmekte, %93'ü kız, %7'si erkek, yaş ortalaması ($\pm$ SD) ise 20.4 ± 1.52 yıldır. Öğrencilerin %38.2'si 1. sınıfta, %31.3'ü 2. sınıfta, %22'si 3. sınıfta ve

%8.5'i 4. sınıftadır. Dördüncü sınıftaki öğrencilerin hastane ve diğer kurumlarda stajda olmaları nedeni ile diğer sınıflara göre araştırmaya katılım yüzdeleri düşüktür.

Öğrencilerin %83.1'i bu bölümü isteyerek seçmiştir. Bu bölümü isteyerek seçen 1, 2 ve 3. sınıflarda en sık belirtilen seçme nedeni "başarılı olacağıma inandığım bir alan" olması iken 4. sınıflarda en sık belirtilen neden "geleceği olan bir meslek olması"dır. Öğrencilerin %20'si daha önce çeşitli nedenlerle (zayıflama, hastalık vb.) bir diyetisyenden danışmanlık almış, bu yüzden de bu meslekle ilgili daha fazla bilgiye sahip olan gruptur (gösterilmemiş veri). Bu grubun yaklaşık %6'sı da (16 kişi), bu bölümü seçmeden önce bir

Tablo 2: Öğrencilerin sınıflarına göre Beslenme ve Diyetetik Bölümü'nü seçme nedenleri (n:272).

Bölümü isteyerek veya istemeyerek seçme durumu	Sınıf								Toplam		
	1		2		3		4		Sayı	%	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	
Evet	87	83.7	72	84.7	46	76.7	21	91.3	226	83.1	
Hayır	17	16.3	13	15.3	14	23.3	2	8.7	46	16.9	
İsteyerek seçme nedenleri	Başarılı olacağıma inandığım bir alan	24	27.6	27	37.5	11	23.9	5	23.8	67	29.6
	Geleceği olan bir meslek	17	19.5	15	20.8	11	23.9	7	33.3	50	22.1
	Diyete yakınlığımdan dolayı	11	12.6	2	2.8	-	-	-	-	13	5.8
	Çalışma alanının geniş olması	18	20.7	11	15.3	4	8.7	-	-	33	14.6
	Sosyal yaşam ve sağlıklı iç içe olması	12	13.8	10	13.9	9	19.6	6	28.6	37	16.4
	Bilinçli ve dengeli beslenmek için	2	2.4	3	4.1	1	2.2	1	4.8	7	3.1
	Yönlendirmeyeyle (Tavsiye)	3	3.4	4	5.6	10	21.7	2	9.5	19	8.4
	İstemeyerek seçme nedenleri	Başka bölümü isteme	17	100.0	13	100.0	14	100.0	2	100.0	46

Tablo-3: Öğrencilerin bir diyetisyende olması ve olmaması gereken niteliklere ilişkin görüşleri (n:272).

	Sayı	%
Diyetisyende olması gereken özellikler		
İletişim yeteneği olan, inandırıcı ve güvenilir	73	26.8
Mesleğiyle ilgili kendini geliştirmiş	60	22.1
Sabırlı, anlayışlı	56	20.6
Zayıf ve sağlıklı	49	18.0
Cana yakın, mesleğini seven ve yardımsever	34	12.5
Diyetisyende olmaması gereken özellikler		
Kilolu ve bakımsız olmak	90	33.5
İşine gereken önemi vermemek	65	24.2
Sabırsız, anlayışsız ve öfkeli olmak	61	22.7
Ön yargılı, negatif ve karamsar olmak	33	12.2
Parayı ön planda tutmak	20	7.4

diyetisyenle görüşerek bölüm hakkında bilgi aldığını belirtmiştir. Araştırma grubunun %16.9'u ise (1. sınıfların %16.3'ü, 2. sınıfların %15.3'ü, 3. sınıfların %23.3'ü ve 4. sınıfların %8.7'si) başka bir bölümü istediği halde bu bölümü kazandığı için kayıt yaptırmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenciler, bir diyetisyende olması gereken nitelikleri şöyle sıralamışlardır; iletişim yeteneği olan, inandırıcı ve güvenilir (%26.8), mesleği ile ilgili kendini geliştirmiş (%22.1), sabırlı, anlayışlı (%20.6), zayıf ve sağlıklı (%18), cana yakın, mesleğini seven ve yardımsever (%12.5). Öğrenciler bir diyetisyende olmaması gereken özellikleri ise şöyle sıralamışlardır; kilolu ve bakımsız olmak (%33.5), işine gereken önemi vermemek (%24.2), sabırsız,

anlayışsız ve öfkeli olmak (%22.7), ön yargılı, negatif ve karamsar olmak (%12.2), parayı ön planda tutmak (%7.4).

Öğrencilerin yaklaşık %98'i diyetisyenlik mesleğinin tanınmış/popüler olduğunu düşünmektedir. Tanınma nedeni olarak tüm sınıflar tarafından en sık ifade edilen görüş, insanların beslenme konusundaki bilinç düzeyinin artmasıdır (%45.5). Şişman insanların zayıflamak istemeleri (%24.4) ve diyetisyenlerin medyada sık yer alması da (%19.9) mesleğin tanınmış/popüler olma nedenleri arasında ifade edilmiştir. Mesleğin tanınmış/popüler olmadığını düşünen 6 öğrencinin tümü de bunun nedeninin insanların beslenme konusundaki bilinçsizliği olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 4: Öğrencilere göre diyetisyenlik mesleğinin tanınırlığı / popülarlığı (n:272).

	Sayı	%
Tanınmış/popüler bir meslek		
Evet	266	97.8
Hayır	6	2.2
Tanınma nedenleri		
İnsanların beslenme konusunda bilinçlenmesi	121	45.5
Şişman insanların zayıflamak istemeleri	65	24.4
Diyetisyenlerin medyada sık yer alması	53	19.9
Çalışma alanlarının fazla olması	27	10.2
Tanınmama nedeni		
İnsanların beslenme konusundaki bilinçsizliği	6	100.0

Tablo 5: Öğrencilerin sınıflarına göre diyetisyenlerin çalışma alanları * (n:272).

Çalışma alanı	1		2		3		4		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hastaneler	48	46.2	30	35.3	4	6.7	6	26.1	88	32.4
Toplu beslenme hizmeti veren kuruluşlar	29	27.9	11	12.9	2	3.3	5	21.7	47	17.3
Spor merkezleri	13	12.5	5	5.9	-	-	1	4.3	19	7.0
Zayıflama merkezleri	11	10.6	9	10.6	1	1.7	3	13.0	24	8.8
Turizm işletmeleri	11	10.6	-	-	1	1.7	-	-	12	4.4
Hepsi	55	52.9	54	63.5	56	93.3	17	73.9	182	66.9

* Çoklu cevap analizi ile değerlendirilmiştir.

Öğrenciler, mezuniyet sonrası çalışma alanları olarak bir diyetisyenin çalışabileceği tüm alanları belirtmişlerdir (%66.9). Sınıfların tümü tarafından çalışma alanı olarak en sık belirtilen yer hastanelerdir (birinci sınıflar %46.2 , 2. sınıflar %35.3 , 3. sınıflar %6.7 ve 4. sınıflar %26.1). Üçüncü sınıf öğrencileri spor merkezlerini, 2. ve 4. sınıflar turizm işletmelerini çalışma alanı olarak belirtmemişlerdir.

Toplumun beslenme konusunda bilinçlendirilmesi (%17.6) öğrenciler tarafından diyetisyenlerin görev alanları olarak en yüksek sıklıkla belirtilen seçenektir. Bütün sınıflar benzer sıklıkla aynı yanıt vermişlerdir. Yiyeceklerin sağlıklı biçimde pişirilip sunulması (%3.3), insanların zayıflatılması (%1.8), diyet ürünlerinin geliştirilmesi (%0.7) ise belirtilen diğer seçenekler arasındadır. Bu görev alanlarının hepsinin diyetisyenin görevleri içinde olduğunu belirtenlerin sıklığı ise % 82'dir.

Öğrencilerin mezun olduktan sonra en fazla çalışmak istedikleri yer özel hastanelerdir (%66.2). Daha sonra sırası ile devlet hastaneleri (%30.1), zayıflama merkezleri (%23.5) ve spor merkezleri (%13.6) dir. Öğrenciler tarafından en

az tercih edilen yerler ise, toplu beslenme hizmeti veren kurumlar (%8.8), turizm işletmeleri (%7.4), akademisyenlik ve özel klinikler (%11) dir. Öğrenciler 4.sınıfa kadar toplu beslenme hizmeti veren kurumlarda çalışmak istemelerine rağmen 4.sınıfta bu kurumları tercih eden hiçbir öğrenci yoktur.

Öğrenciler tarafından Türkiye'nin en önemli beslenme sorunları, fast-food türü beslenmenin yaygınlığı (%45.6), şişmanlık ve kalp damar hastalıkları gibi kronik hastalıklar (%24.3), geleneksel beslenme alışkanlıkları (%7.3), bilinçsiz uygulanan diyetler (%6.6), dengesiz ve bilinçsiz beslenme (%6.3) olarak belirtilmiştir. Ekonomik sorunlar (%5.5), besin hijyeni ve personel hijyeni (%4) de öğrencilerce belirtilen beslenme sorunları arasındadır. Öğrencilerin yalnızca %0.4'ü Türkiye'de beslenme sorunu olmadığını belirtmiştir. Beslenme sorunlarının önem derecesi sınıflara göre farklılık göstermektedir. Şişmanlık ve kalp-damar hastalıkları, 3. sınıflar tarafından ilk sıradaki beslenme sorunu olarak belirtilirken, aynı sorun 1., 2. ve 4. sınıflarda ikinci öncelikli sorun olarak belirtilmiştir. Dengesiz ve bilinçsiz beslenme, 1. ve 2. sınıflarca bir sorun olarak belirtilirken 3. ve 4. sınıflarca bir sorun olarak kabul

Tablo 6: Öğrencilerin sınıflarına göre diyetisyenlerin görev alanları * (n:272).

Görev alanı	Sınıf								Toplam	
	1		2		3		4		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Toplumun beslenme konusunda bilinçlendirilmesi	20	19.2	15	17.6	9	15.0	4	17.4	48	17.6
Yiyeceklerin sağlıklı biçimde pişirilip sunulması	2	1.9	1	1.2	3	5.0	3	13.0	9	3.3
İnsanların zayıflatılması	4	3.8	-	-	1	1.7	-	-	5	1.8
Diyet ürünlerinin geliştirilmesi	1	1.1	-	-	1	1.7	-	-	2	0.7
Hepsi	83	79.8	70	82.4	51	85.0	19	82.6	223	82.0

* Çoklu cevap analizi ile değerlendirilmiştir.

edilmemiştir. Türkiye'de beslenme sorunu yoktur ifadesini ise yalnızca 2. sınıflardan bir öğrenci kullanmıştır.

TARTIŞMA

Türkiye'de diyetisyenlik mesleği yaklaşık 40 yıllık bir geçmişe sahiptir. Bu süre içinde Amerika ve Avrupa ülkelerindekine benzer pek çok geliş-

meler olmuştur. Yeni çalışma alanları oluşmuş, böylece meslek daha tanınır hale gelmiştir. Bununla birlikte, tıp ya da mühendislik alanları, gençler tarafından fazla tercih edilen bir meslek değildir. Bunun en önemli nedeni bu alanda çalışmaya olanak veren bölümlerin sayısının çok az olmasıdır. Halen ülkemizde diyetisyen mezun eden 3 bölüme sahiptir ve yaklaşık 550 öğrenci bu bölümlerde eğitim almaktadır. Son birkaç yıldır sayıları

Tablo 7: Sınıflara göre mezuniyet sonrası çalışma yeri tercihleri * (n:272).

Çalışma yeri	Sınıf								Toplam	
	1		2		3		4		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Özel hastaneler	70	67.3	53	62.4	40	66.7	17	73.9	180	66.2
Devlet hastaneleri	31	29.8	17	20.0	27	45.0	7	30.4	82	30.1
Zayıflama merkezleri	21	20.2	14	16.5	22	36.7	7	30.4	64	23.5
Spor merkezleri	19	18.3	11	12.9	6	10.0	1	4.3	37	13.6
Toplu beslenme hizmeti veren kurumlar/işletmeler	5	4.8	6	7.1	13	21.7	-	-	24	8.8

Tablo 8: Öğrencilerin sınıflarına göre Türkiye'nin en önemli beslenme sorunları*.

Beslenme sorunları	Sınıf								Toplam	
	1		2		3		4		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Fast-food türü beslenmenin yaygınlığı	49	47.1	46	54.1	19	31.7	10	43.5	124	45.6
Şişmanlık, kalp-damar hastalıkları	14	13.5	13	15.3	32	53.3	7	30.4	66	24.3
Geleneksel beslenme alışkanlıkları	8	7.7	9	10.6	-	-	3	13.0	20	7.3
Bilinçsiz uygulanan diyetler	14	13.5	1	1.2	2	3.3	1	4.2	18	6.6
Dengesiz ve bilinçsiz beslenme (çok yağlı ve çok fazla yemek yeme)	10	9.6	7	8.2	-	-	-	-	17	6.3
Ekonomik sorunlar	7	6.7	2	2.4	6	10.0	-	-	15	5.5
Hijyen (açık besinler, eğitimsiz personel)	2	1.9	6	7.1	1	1.7	2	8.7	11	4.0
Beslenme sorunu yoktur	-	-	1	1.1	-	-	-	-	1	0.4

* Çoklu cevap analizi ile değerlendirilmiştir.

artan beslenme ve diyetetik bölümleri ile bu alanı tercih edecek öğrenci sayısı ve kişi başına düşen diyetisyen sayısı artacaktır. Ülkemizde her 100 000 kişiye düşen diyetisyen sayısı 3'tür. Bu rakam, diğer bazı ülkelerle kıyaslandığında çok düşüktür. Örneğin 100 000 kişi için Danimarka ve Japonya'da 25, Kanada ve İsveç'te 21-25, Avusturya, Macaristan, İsviçre ve Amerika'da 11-15 diyetisyen vardır (3).

Türkiye'de diyetisyenler en fazla klinik alanda çalışmaktadır (6). Bu araştırma sonuçlarına göre de mezun olacak öğrencilerin büyük bir çoğunluğu bu alanda (%96.3) ve özel hastanelerde (%66.2) çalışmak istemektedir. Bu rakamlar Amerika'da Brigham Young Üniversitesi'nde diyetetik eğitimi alan öğrencilerle yapılan çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu çalışmada da öğrencilerin % 55.6'sı klinik alanda çalışmak istediklerini belirtmişlerdir (7). Öğrencilerin, özel hastanelerde, ekonomik koşulların, kariyer olanaklarının ve çalışma ortamına ilişkin koşulların devlet hastanelerine göre daha iyi

olması nedeni ile çalışmak istedikleri düşünülmektedir. Ülkemizde turizm işletmelerinde ve spor merkezlerinde diyetisyenin çalışması yeni gelişen bir süreçtir ve henüz yaygınlık kazanmamıştır. Bu yüzden öğrencilerin yalnızca %21'i mezuniyet sonrası bu alanlarda çalışmayı düşünmektedirler. Primer beslenme sorunlarının ülkemizdeki önemi de tartışmada vurgulanabilir. Her ne kadar öğrenciler vurgulanmamış olsa da.

Toplu beslenme hizmeti veren kurumlarda çalışmak isteyen öğrenci yüzdesi çok düşüktür (%8.8). Türkiye'de bu alanda çalışan diyetisyenlerin çoğu yalnızca menü planlama yapmaktadır. Bu da okul yaşamı boyunca kazandıkları bilgi ve becerilerin sınırlı kullanımına neden olmaktadır. Ayrıca bu alanda çalışan diyetisyenlerin diğer alanlardakilere göre daha düşük ücretlendirilmesi ve çoğu zaman kuruluşların diyetisyen olmayan kişilerle çalışmayı tercih etmeleri öğrencilerin bu alanda çalışmak istememesinin nedenleri olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın önemli bulgularından birisi de öğrencilerin 4. sınıfa gelene

kadar bu kuruluşlarda çalışmayı istemelerine rağmen 4. sınıftaki öğrencilerinin hiçbirisinin bu tercihi yapmamasıdır. Bunun, son sınıftaki öğrencilerin bu kuruluşlardaki stajları sırasındaki deneyimlerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrenciler, Türkiye'deki en önemli beslenme sorunları olarak fast food türü besinlerin tüketiminin yaygın olması (%45.6), şişmanlık ve kalp-damar hastalığı gibi kronik hastalıklar (%24.3), geleneksel beslenme alışkanlıkları (%7.3), bilinçsiz uygulanan diyetler (%6.6), dengesiz ve bilinçsiz beslenme (%6.3), ekonomik sorunlar (%5.5), besin hijyeni ve personel hijyenini (%4) belirtmişlerdir. Türkiye'yi temsil eden bir örneklemede beslenme sorunlarının saptanmasına yönelik olarak 1974 yılında Koksall ve arkadaşları (8), tarafından yapılan çalışma dışında ülke genelinde kapsamlı bir beslenme araştırması henüz yapılmamıştır. Kronik hastalıkların ve neden olduğu ölümlerin sıklığının saptanmasına ilişkin yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen verilerden şişmanlık, kalp-damar hastalıkları ve diyabetin en yaygın sorunlar olduğu ortaya konmuştur (9-12). Bu tür kronik hastalıkların temelinde yatan nedenlerden en önemlisi ise beslenme ve yaşam biçimi alışkanlıklarıdır. Türkiye'de 2000 yılı verilerine göre hafif şişmanlık sıklığı erkeklerde %51.7, kadınlarda %38.6, şişmanlık sıklığı ise erkeklerde %21.2, kadınlarda %41.5'tir ve kadınlarda şişmanlık ile kalp hastalığı görülme sıklığı arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (10). Öğrencilerin fast food türü besinlerin tüketiminin yaygınlığı konusundaki endişelerini doğrulayan çalışmalarda, bu tür besinlerin özellikle gençler tarafından fazla tüketildiği vurgulanmıştır (13-15). Türkiye'nin geleneksel beslenme alışkanlıkları arasında tam tahıllı unla beslenme, kurubaklagiller, özellikle Ege ve Akdeniz bölgesinde bol sebze, meyve, zeytinyağı ve balık tüketimi yaygındır. Öğrencilerin ifade ettiğinin aksine, geleneksel beslenme alışkanlıkları sürdürülebildiğinde, yetersiz ve dengesiz beslenmenin neden olduğu sağlık sorunları azalacaktır.

SONUÇ

Bu araştırmanın bulgularına göre diyetisyenlik mesleği öğrencilerce bilinçli olarak seçilmekte ve

kız öğrenciler tarafından daha fazla tercih edilmektedir. Öğrenciler, diyetisyenlik mesleğinin popüler ve çalışma alanlarının yaygın bir meslek olduğunu düşünmektedirler.

Çalışma alanlarının gün geçtikçe yaygınlaşmasına ve çeşitlenmesine rağmen öğrenciler mezuniyet sonrası en fazla klinik alanda çalışmak istemektedirler. Çalışma koşullarının ve ücretlerin iyileştirilmesi klinik dışında çalışmak isteyen mezunların sayısını artıracak önlemler arasındadır.

Son birkaç yılda açılan yeni beslenme ve diyetetik bölümleri ile diyetisyenlik mesleği daha fazla tanınır ve yararlanılır olacaktır. Üniversiteler ve mesleki örgütlerin çabaları ile diyetisyenlerin toplumda daha fazla tanınmasına ilişkin aktivitelerin artırılması, toplumun beslenme konusunda bilinçlenmesini ve beslenme ile ilgili sorunların kontrol altına alınmasını sağlayacaktır.

Beslenme ve Diyetetik eğitimi alan öğrencilerin ve mezunların, eğitim süreci ve mezuniyet sonrası çalışma yaşamlarına ilişkin sorunlarının, beklentilerinin ve önerilerinin belirlenmesine yönelik araştırmaların yapılması da mesleğin gelişimine katkıda bulunacaktır.

KAYNAKLAR

1. Palacio PJ, Canter DD. The Profession of Dietetics- A Team Approach. Prentice Hall, Inc, U.S.A, 1996.
2. Merdol KT. 30. Yılıımızda Dünya Diyetisyenliği. Beslenme ve Diyet Dergisi 1996; 25(1):7-11.
3. International Confederation of Dietetic Associations ICDA "2004 Report on Education and Work of Dietitians" <http://www.internationaldietetics.org/upload/document/2HPFEEDDCEPJKOEOIGALBFIH8.pdf>
4. Jenkins DC. Building Better Health - A handbook of behavioral change. Pan American Health Organization Publication No: 590 USA, 2003
5. The World Health Report 2000 Health Systems: Improving Performance WHO, 1211 Geneva 27, Switzerland, 2000.
6. Türkiye Diyetisyenler Derneği Kayıtları, 2007, Ankara.
7. Mitcell, AW, Nyland, NK. Learning styles differ between senior dietetics students and dietetics faculty members. Journal of the American Dietetic Association 2005;105(10): 1605-1608.
8. Koksall O. Türkiye'de Beslenme-Türkiye 1974 Beslenme-Sağlık ve Gıda Tüketimi Araştırılması. Ankara, 1977.

9. Ulusal Gıda ve Beslenme Stratejisi: Çalışma grubu raporu. Devlet Planlama Teşkilatı İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü, DPT Yayın No:2670 Ankara, 2003.
10. Türkiye Kalp Raporu 2000, Türkiye'de Kalp Sağlığı ve Kardiyoloji Alanında Günümüzdeki Durum, Sorunlar ve Çözüm Örneklerine İlişkin Rapor. Türk Kardiyoloji Derneği Yayını, Yenilik Basımevi, İstanbul, 2000.
11. T.C Sağlık Bakanlığı. "Sağlıklı Beslenelim Kalbimizi Koruyalım" Projesi Araştırma Raporu, Ankara, 2004.
12. Satman I , Yılmaz T , Serpil A , et al. Population based study of diabetes and risk characteristics in Turkey Results of The Turkish Diabetes Epidemiology Study (TURDEP). Diabetes Care 2002, 25;9: 1551-1556.
13. Alphan, M.E., Keskin, Y., Tatli, F. Özel okul ve devlet okulunda öğrenim gören adölesan dönemindeki öğrencilerin beslenme alışkanlıklarının karşılaştırılması. Beslenme ve Diyet Dergisi 2002; 31(1):9-17.
14. Demirezen E, Coşansu G. Adölesan çağı öğrencilerde beslenme alışkanlıklarının değerlendirilmesi. Sted 2005 14;8: 174-178.
15. Oğuzöncül AF, Gülbayrak C, Açık Y, Ozan AT, Deveci SE, Turacı CG. Üniversiteye hazırlık dönemindeki dersane öğrencilerinin fast food (hızlı hazır yemek) sistemi hakkındaki bilgi düzeyleri ve fast-food tüketim sıklıkları. IV.Uluslararası Beslenme ve Diyetetik Kongresi Bildiriler Kitabı, Antalya-Turkey, 2003;p. 341.